

Бубнова Вікторія Вікторівна,
аспірантка кафедри театрознавства. Київський
національний університет театру, кіно і
телебачення імені І. К. Карпенка-Карого, Київ

Viktoriia Bubnova,
Graduate Student of the Theater Studies Department.
Kyiv National I. K. Karpenko-Karyi Theatre,
Cinema and Television University, Kyiv

ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОБЛЕМНОЇ СТАТТІ У ТЕАТРАЛЬНІЙ КРИТИЦІ 1970–1980-х РОКІВ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ЖУРНАЛУ «УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР»)

Анотація. У статті проаналізовано жанр театральної критики – проблемну статтю у період 1970–80-х рр. Аналіз спирається на публікації у центральному професійному театральному виданні – журналі «Український театр». Визначені основні автори, запропонована типологія: статті у річищі політичної кампанії (пропагандистські), статті-висловлювання, статті теоретичні/історико-теоретичні, інтерв'ю з практиками театру на гостру тему, статті полемічні (дискусійні).

Ключові слова: жанри театральної критики, проблемна стаття, театрознавство, театральна критика, український театр.

Постановка проблеми та актуальність дослідження. Проблемна стаття як жанр театральної критики не була предметом окремого дослідження в українському театрознавстві. Питання проблемної статті як жанру театральної критики розглядалися на сторінках журналу у матеріалах від редакції, що в основному констатували факт недостатньої кількості серйозних виступів у цьому жанрі:

Дуже рідко трапляються узагальнюючі, зроблені на високому фаховому рівні статті, які б осмислювали, аналізували досягнення і прорахунки наших театрів. Проблемна стаття, театральний портрет, репертуарний огляд – нечасті гості на сторінках газет та журналів. В газетах гордо володарює її величність «рецензія» («Український театр», 1971, № 3, с. 4);

«критика <...> не поспішає виступити з узагальнюючими, аналітичними статтями, в яких були б розкриті причини незадовільної роботи театрів, статтями, які б привернули до негативних явищ увагу громадськості» («Український театр», 1972, № 2, с. 1);

Дуже мало у нас з'являється узагальнюючих статей, в яких би аналізувалися важливі процеси в українському театральному мистецтві. <...> Такі

виступи допомогли б діячам театру осмислити все краще, що є в їхньому творчому набутку, визначити приципово важливі напрями, по яких слід було б вести дальший мистецький пошук. («Український театр», 1972, № 2, с. 1).

Рекомендували звернути увагу на певні проблеми: «Вже давно чекає розгляду стан справ в українській драматургії», «Слід провести серйозну розмову про окремі проблеми акторської майстерності» («Український театр», 1972, № 2, с. 1).

Але загалом такі матеріали від редакції були продиктовані постановами партії – такими як: «Рішення XXIV з'їзду КПРС та XXIV з'їзду Компартії України – в життя», 1971 р., Постанова ЦК КПРС «Про літературно-художню критику», січень 1972 р., тощо.

Театрознавці, театральні критики та інші автори (у т. ч. практики театру) теж торкаються у своїх текстах, присвячених проблемам критики, жанру проблемної статті, але вони містять лише констатацію того факту, що є необхідність поліпшувати жанр: «Критикам не без підстав докоряють тим, що вони прагнуть передусім до практики “малих справ”»: публікацій інформативного порядку, статей, в яких панує описовість і надто збіднена аналітична частина, значно більше, ніж проблемних

робіт» (Єрмакова, 1986, с. 4); а також перелік питань, з приводу яких, на думку авторів, проблемна стаття мала б з'явитись: «Від критики слід чекати більш активного втручання в процес формування репертуару. <...> Протягом останніх років у пресі майже не було статей з проблем режисури. <...> Нечасто <...> з'являються теоретичні, проблемні статті» (Поляков, 1984, с. 5).

У дисертаційному дослідженні В. Неволова теж аналізується рубрика «Проблеми, дискусії» журналу «Український театр» у 1970-ті роки, але автор відзначає тільки, що велику частину матеріалів було присвячено питанням драматургії, а багато тем, що потребували конструктивної театральної-критичної думки, залишились у тіні – такі як сценографія, дитячий театр, театрознавство, організація театральної справи тощо (Неволов, 1980, с. 11).

Проблемну статтю як жанр можна проаналізувати у кількох площинах:

- визначити жанрові особливості та окреслити типологію проблемної статті;
- визначити, до яких проблем автори звертались найчастіше;
- хто виступав авторами проблемних статей (критики, режисери, представники інших театральних професій);
- як часто журнал розміщував такі матеріали;
- чи існує певна схема, за якою були побудовані проблемні статті.

Мета статті. Проаналізувати, як був представлений жанр проблемної статті на сторінках журналу «Український театр» – провідного фахового видання України – упродовж 1970–1980-х років, окреслити типологію проблемної статті, визначити основних авторів, виявити особливості жанру.

Аналіз сучасних досліджень і публікацій. Коли ми говоримо про основні жанри театральної-критичних публікацій, то ми називаємо рецензію, творчий портрет митця, проблемну статтю. І визначення цих жанрів багато в чому спирається на жанри журналістики.

Як визначений жанр проблемної статті у журналістиці? У довіднику Д. Григораша «Журналістика у термінах і виразах» є таке визначення:

Проблемна стаття – різновид статті як одного з важливих жанрів публіцистики. Ставить (тому ще називається постановочною статтею) і науково обґрунтовує важливе питання, аналізує складні життєві ситуації, розглядає актуальні господарські, культурні та інші проблеми. Відзначається діловим підходом до справи, аргументованістю доказів, пе-

реконливістю викладу. Справжня проблемна стаття містить конкретні рекомендації, вказує на шляхи здійснення порушеного питання. <...> нерідко містить полеміку з можливими опонентами, використовує образні засоби. (Григораш, 1974, с. 167)

Як визначений жанр проблемної статті у театрознавстві?

Методичні рекомендації 1970–1990 років з театральної критики для студентів-театрознавців не містили чіткого визначення проблемної статті, а лише окреслювали питання, які можуть бути розглянуті. Наприклад, у «Методичних вказівках до виконання семінарських робіт з театральної критики» 1969 року вказано, що «на 5-му курсі студент представляє розгорнуту проблемну статтю журнального типу обсягом до одного авторського аркуша. Проблемна стаття <...> може бути пов'язана з темою майбутньої дипломної роботи» (Хайченко, 1969, с. 12). Там само окреслено і коло питань, рекомендованих для теми проблемної статті: стан драматургії, театральної критики, проблеми акторської майстерності та режисерської творчості, питання традицій і новаторства, взаємодії театру і кіно, телебачення тощо.

«Методичні вказівки до програми семінару “Театральна критика” для театрознавчих факультетів театральних вузів» 1978 року пропонує студентам самостійно розробити проблемні питання сучасного театрального мистецтва: «Це може бути журнальна стаття, газетна рецензія, огляди театрального сезону, <...> діяльності театрального колективу, гастрольного репертуару» (Ельяш, 1978, с. 21). Не відрізняються від цих рекомендацій і «Методичні вказівки до семінару “Театральна критика” для театральних інститутів зі спеціальності № 2217 “Театрознавство”» 1986 року.

Значну частину розділів про проблемну статтю займали політично забарвлені рекомендації: «Проблемні статті можуть піднімати широке коло питань <...>. Це насамперед розгляд роботи театрів (або окремого колективу) з точки зору утвердження принципів соціалістичного реалізму <...>» (Ельяш, 1978, с. 21) і таке інше.

Навчальні посібники 2000-х років теж не уточнюють визначення жанру проблемної статті у театральній критиці. У навчальному посібнику «Опанування жанрів журналістики в рамках семінару з театральної критики» С. Васильєв називає проблемну статтю кульмінаційним жанром журналістики і зауважує важливість всебічного аналізу «актуального явища», дослідження зв'язків між окремими фактами та наявністю масштабних висновків (Васильєв, 2008, с. 50). Програма семінару «Те-

атральна критика» (автор-упорядник Фіалко В. О.) орієнтує студентів-театрознавців 5 курсу на науковість проблемної статті: «<...> студенти готують теоретичні статті, проблематика яких безпосередньо пов'язана з магістерським дипломом. <...> Надання кваліфікації «театрознавець-магістр» передбачає апробацію результатів обраного наукового дослідження в статтях, виступах на наукових конференціях <...>» (Фіалко, 2006, с. 19).

Так само не містить чіткого визначення проблемна стаття і в колективній монографії – методичному посібнику «Семинар з театральної критики. З досвіду педагогів» під ред. Н. М. Песочинського: у розділі III, присвяченому театральній критиці, Н. А. Таршис визначає проблемну статтю як дослідницьку статтю, що присвячена актуальним проблемам сучасного театру (Таршис, 2012, с. 289).

Для того щоб спробувати уточнити визначення, звертаємось до навчальних посібників і джерел інших мистецтвознавчих напрямів. Наприклад, у навчальному посібнику «Літературно-художня критика» під ред. В. Баранова, А. Бочарова, Ю. Суровцева виділено три опорні жанри – рецензію, творчий портрет і статтю; у параграфі, присвяченому критичним статтям, є уточнення, що всі критичні статті є проблемними, а основною рисою саме проблемної статті названо науковість. Така стаття, на думку авторів, «композиційно найчастіше втілює собою дедуктивну – «від думки», «від проблеми» – конструкцію; інші різновиди цього жанру, багатобразні «нотатки критика», найчастіше характеризуються рухом до узагальнення – від факту, деталі, конкретного спостереження...» (Баранов, Бочаров, Суровцев, 1982, с. 156).

А, скажімо, у навчальному посібнику О. Зінкевич і Ю. Чекана «Музична критика: теорія та методика» автори виділяють три види жанрів (інформаційний, аналітичний і художньо-публіцистичний) і до аналітичного жанру відносять рецензію і критичну статтю, останню поділяють на передові, редакційні, проблемні, портретні, полемічні, оглядові, ювілейні (ювілейно-історичні) і статті-некрологи. (Зінкевич, Чекан, 2007, с. 97). Характерними ознаками критичної статті вважають – концепційність, аналітичність, аргументовані узагальнення та висновки.

У навчальному посібнику «Музична журналістика і музична критика» Т. Куришева називає «проблемний виступ» найважливішим жанром музичної журналістики, а характерними ознаками вважає – тяжіння до полемічності, актуальність теми і гостру форму подачі (Куришева, 2007, с. 129).

Погляд на проблемну статтю з точки зору журналістики: у матеріалі для наукового журналу «Вісті Уральського федерального університету» М. Попова піднімає важливе питання доцільності існування жанру проблемної статті у сьогоднішній журналістській практиці. Визначені нею основні ознаки проблемної статті: досліджувати проблемні ситуації, продемонструвати зіткнення різних точок зору на проблему (конфліктність), запропонувати можливі шляхи вирішення проблеми (Попова, 2006, с. 192–194).

Отже, жанрові особливості проблемної статті є нечітко окресленими і мають помітні розбіжності у трактуванні в посібниках з літературно-художньої критики, журналістики, музичної критики та театрознавства. Спільними ознаками проблемної статті, що містяться в різних визначеннях, є такі:

- в основі проблемної статті – актуальне питання або проблемна ситуація;
- аргументованість авторського погляду на цю проблему;
- конфліктність;
- аналіз та полеміка з іншими поглядами;
- конструктивність запропонованих шляхів подолання проблеми.

Виклад основного матеріалу. Найпоказовішим прикладом того, що проблемна стаття не мала єдиного визначення в українській театральній критиці 1970–1980-х років, є матеріали, видрукувані на сторінках головного професійного театрального видання цього періоду – журналу «Український театр».

З моменту відкриття журналу у 1970 році окремої рубрики «Проблемні статті» не було. Але в № 6, на останній сторінці, де друкувався Зміст журналу за весь рік, низка статей була об'єднана під загальною назвою «Теоретичні матеріали». До неї увійшли такі статті, як: «Роздуми про майбутнє журналу» І. Чабаненка (№ 1, 1970), «Режисер і сучасна оперета» Ю. Станішевського (№ 3, 1970), «П'ять китів сьогоднішнього ТЮГу» С. Веселки (№ 5, 1970), «Герой активний і мислячий» І. Давидової (№ 1, 1970), «Барви героїчного» Ю. Бобошка (№ 3, 1970), «Парадокси перевтілення та театральна школа» В. Кісіна (№ 6, 1970) та ін. Не всі ці матеріали можна віднести до театральних-критичних, є суто театрознавчі матеріали. Окремо ж рубрика «Проблеми, дискусії» з'явиться у № 4 1971 року, а перший матеріал, який був у ній видрукуваний, – це стаття Г. Товстоногова «Поговоримо про перевтілення», присвячена питанням акторської майстерності.

Появі постійної рубрики проблемних статей передувало засідання редколегії, на якому розглядався і затверджувався план публікацій на рік. У Протоколі № 1 від 17 лютого 1971 року Н. Ужвій пропонує «звернути увагу на нові театральні явища, які не завжди відповідають високим естетичним вимогам. <...> бажано щоб більше виступали практики мистецтва <...> в дискусіях повинні бути хороший тон, справжня творча розмова», А. Поляков вважає за необхідне розглянути тему складних стосунків театрів з драматургами [ЦДАМЛМ України. Фонд 980, опис 1, справа 605, с. 1–2].

Під загальне поняття проблемної статті увійшли наступні різновиди статей, надрукованих у журналі за 20 років, які відрізняються за функціональним призначенням:

Статті пропагандистські

Статті у річниці політичної кампанії (їх можна визначити як *пропагандистські* – у журналістиці є такий підвид статті) спрямовано на висвітлення проблем, висунутих органами влади і зафіксованих у відповідних постановах, указах тощо; ці статті здебільшого присвячено проблемам репертуарної політики театрів, підтримки народних театрів, наставництву молодих митців у театрі, театральній критиці тощо.

Журнал «Український театр» – друкований орган Міністерства культури, тож значна частина матеріалів, серед яких і ті, що були надруковані у рубриці «Проблеми», орієнтувалась на тематику, запропоновану партійними постановами (особливо у 1970-х роках, коли більшість статей номера могла бути присвячена ювілею вождя або державному святу; у 1980-х роках кількість так званих «датських» статей зменшується, хоча орієнтовані на постанови партії проблемні статті залишаються). Наприклад, таким є матеріал І. Давидової «Герой активний і мислячий» у № 1 1970 року, що підтримує тему, заявлену у передовиці і розмірковує про героя у п'єсі і його «вдале» чи «невдале» сценічне втілення театрами. Або матеріал Ю. Бобошка «Барви героїчного» у № 3 1970 року – про акторські і режисерські штампи у втіленні образу Леніна на сцені.

Статті-висловлювання

Іншим різновидом є *проблемна стаття-висловлювання*, в якій розглядається відома проблема, а сам текст статті, по суті, є роздумом на цю тему. Авторами проблемної статті-висловлювання частіше за все виступали самі театральні митці (актори, режисери, драматурги) і лише зрідка – критики. Таким матеріалам притаманна певна послідовність викладу матеріалу, що повторюється у різних

авторів: на початку статті декларовано, що організація (театральний колектив, університет, відділ) працює добре, але є певні проблеми; потім узагальнено окреслюється проблема (іноді – без конкретних імен чи назв) – наприклад, конфлікти у театральному колективі, невдала постановка або слабка п'єса, що її взяли в роботу театри; у фіналі статті автор робить висновок, що на ці проблеми треба негайно звернути увагу і намагатись їх подолати. Драматург І. Муратов у статті «Невмируща героїка» засуджує засилля міщанських мелодрам на сценах (№ 4, 1971 рік), режисер Б. Прокопович у статті «Актор музично-драматичного» констатує, що не вистачає акторів зі спеціальною освітою, що могли б працювати і як драматичні актори, і як актори музичного театру (№ 1, 1973 рік). Актриса Л. Кушкова у статті «Надзвичайно корисно» – про необхідність практики наставництва досвідчених майстрів сцени над молоддю, яка тільки входить у професію (№ 3, 1979 рік). Директор театру К. Наумов у статті «Турботи директора» – про те, як уникнути авралів під час випуску вистави (№ 1, 1980 рік).

Статті теоретичні/історико-теоретичні

Трапляються у рубриці «Проблеми» *теоретичні/історико-теоретичні* (суто театрознавчі) статті, що торкаються питань методології, теорії театру (до № 4 1971 року проблемні статті не мали окремої рубрики; усі надруковані у 1970 та 1971 роках у цьому жанрі матеріали пізніше згрупували під рубрикою «Теоретичні матеріали»). До них можна віднести такі статті: В. Бошно «Першопрохідник» (№ 2, 1970), Ю. Бобошко «Творче обличчя франківців» (№ 5, 1970), Р. Коломієць «Погляд на українську сцену 1960–1970-х років» (№ 6, 1983), В. Фіалко «Мізансцена в образній системі вистави» (№ 5, 1981), В. Михальов «Сприйняття художнього образу» (№ 4, 1977), «Актуальні питання синтезу мистецтв» (№ 3, 1983) і т.д.

Інтерв'ю з практиками театру у рубриці «Проблеми»

У рубриці «Проблеми» також видрукувані *інтерв'ю з практиками театру на гостру тему* – бесіда була присвячена якомусь гострому питанню або низці питань – організаційних і творчих. Наприклад, бесіди Людмили Приходько з актрисами А. Роговцевою – «Кожна вистава – іспит» (№ 3, 1980 рік) та «3 творчої лабораторії» (№ 2, 1984 рік); з Л. Яремчук «Віч-на-віч з собою» (№ 2, 1987), а також останні бесіди з Н. Ужвій (№ 5, 1986 рік) та В. Добровольським (№ 5, 1984 рік). Розмови О. Клековкіна з режисером В. Петровим «Мусимо шукати спільну мову» (№ 4, 1990 рік). Інтерв'ю з актором М. Ульяновим «Театр – це трибуна»

(№ 5, 1978 рік), режисером О. Королем «Приско-рення – головна заповідь» (№ 1, 1986 рік), зроблені кореспондентами журналу.

Полемічні статті

І найцікавішим та найзмістовнішим за рівнем розгляду проблем був такий різновид як *статті полемічні (дискусійні)*, де автор формулює основну думку, потім обґрунтовує власну позицію, дискутує з опонентом (опонентами), який висловився з приводу заявленої проблеми раніше; спростовує аргументи опонента (опонентів). Такі статті на сторінках журналу розкривали справді актуальні проблеми тогочасного театального процесу. Саме їх авторами найчастіше були театральні критики: Ю. Богдасьевський («Актор основного складу» – проблема взаємодії режисера і актора в період становлення режисерського театру, № 5, 1971, «Нюанси репертуарної політики» – мода на репертуар призводить до засилля однакових назв в афішах по всій країні, № 5, 1972, «Не посада, а професія» – про складнощі творчої реалізації чергових режисерів у театрах, № 4, 1975); А. Драк («І все-таки актор» – режисерський театр і проблеми акторської майстерності, № 1, 1972, «Мюзикл – мода чи мистецьке явище» – про проблеми постановки мюзиклу на сучасних сценах, № 5, 1978); Л. Приходько («Повнометражні звивни душі» – проблема непрофесійного підходу до театально-критичних публікацій у газетах, № 5, 1970, «Нотатки про деякі тенденції театальної афіші», № 5, 1976); О. Чепалов («Мюзикл – потреба чи умова гри?» – відповідь на статтю А. Драка про мюзикл, № 2, 1979, «Співак, який грає, чи актор, який співає» – проблема вокальних даних у акторів музично-драматичних театрах, № 1, 1982, «Чому в театрі бувають погані актори» – проблеми акторської майстерності, № 3, 1986); В. Неволов («Між театром і глядачем» – проблеми театальної критики, № 1, 1985, «Великі турботи малих сцен» – проблема нестачі драматургії, неготовності акторів до малих сцен, № 3, 1988); В. Заболотна («Кілька аспектів виховання актора», № 1, 1973 – проблеми театальної освіти, «Монолог про тих, хто “впорався з роллю”», № 6, 1985 – проблеми акторської майстерності, «Театрознавець. Хто він?», № 4, 1986 – проблеми театальної критики та театрознавчої освіти); Н. Єрмакова («...І знову про умови успіху», № 4, 1986 – проблеми акторської майстерності, «Критик і театр: діалог на користь мистецтву», № 6, 1986 – проблеми театальної критики); С. Веселка («Риси героя», № 6, 1971, «Де він, “театр Сперанта”?» № 3, 1973, «Про формальні прикмети нового та справжні шукан-

ня», № 6, 1973, «А ластівки вже літають...», № 5, 1989) і т. д.

Проблеми, що потрапляли у поле зору редакції журналу «Український театр» та його авторів у 1970–1980-х роках, умовно можна розподілити за двома основними категоріями:

Проблеми, продиктовані постановками партії, такі як «образ Леніна на сцені», «образ сучасного радянського героя на сцені», «тематика п'єс, що ставляться»; «проблема роботи з творчою молоддю», «важливість проведення республіканських оглядів кращих вистав»; проблема репертуару (брак якісних українських радянських п'єс на гостросоціальну тематику тощо);

Практичні (професійні) проблеми: проблеми режисерської та акторської майстерності; проблеми театальної освіти (підготовка режисерів, акторів, критиків); проблеми сценографії та пошуку яскравих образних засобів; проблеми якісної драматургії або особливостей постановки певного жанру, наприклад тощо (приміром, драматургії абсурду); проблеми організації театальної справи, театальної критики. До гострих тем, що піднімалися у проблемних статтях, можна віднести також питання організації гастролей, проблеми театрів ляльок і ТЮГів, діяльності міжобласних відділень УТТ, фестивального руху.

Висновки. У навчальних посібниках і методичних рекомендаціях з театальної критики радянського періоду не міститься чіткого визначення проблемної статті, а подано лише перелік тем та питань. Тож проблемна стаття у театральній критиці спиралась на визначення, запропоновані журналістикою, літературно-художньою критикою тощо.

Проблемні статті, видрукувані у журналі «Український театр» з 1970-го по 1990 рік, можна розподілити за такими різновидами: статті у річичі політичної кампанії (їх можна визначити як пропагандистські), проблемні статті-висловлювання, статті теоретичні/історико-теоретичні, інтерв'ю з практиками театру на гостру тему, статті полемічні (дискусійні).

Проблеми, яких торкалися автори, стосуються майже усіх сфер театального життя України.

Серед визначальних рис цих театально-критичних виступів основними можна назвати: актуальне питання, або проблемна ситуація, аргументованість авторського погляду на цю проблему, конфліктність, аналіз та полеміка з іншими поглядами. Конструктивних пропозицій щодо вирішення розглянутих актуальних питань проблемні статті окресленого періоду не містять (за поодинокими винятками).

У рубриках «Проблеми, дискусії», «Проблема» у період з 1970-го по 1990 рік вийшло більш ніж 250 матеріалів (враховуючи статті у рубриках «Актуальна тема», «Репліка» та матеріали за 1970–1971 роки, об'єднані у рубрику «Теоретичні матеріали»).

Перелік авторів, які видрукували проблемні статті в журналі «УТ» з 1970-го по 1990 рік, налічує понад сто прізвищ, більша частина з яких – театральні критики. Саме їх матеріали з'являються найчастіше і їх найбільше. Серед авторів також були – режисери, актори, сценографи та представники інших театральних професій, але частка їх матеріалів у жанрі проблемної статті значно менше.

Джерела та література

- Баранов, В.И., Бочаров, А.Г., Суворцев, Ю.И. (1982). *Литературно-художественная критика. Учеб.пособие для фак-тов и отд-ний журналистики*. Москва: «Высшая школа». 208 с.
- Барбой, Ю.М., Иванова, В.В., Калмановский, Е.С., Лапкина, Г.А., Марченко, Т.А., Рябинянец, Н.А., (Сост.). (1986). *Методические указания к семинару «Театральная критика» для театральнх институтов по специальности №2217 «Театроведение»*. Москва. ЛГИТМиК имени Н. К. Черкасова.
- Васильев, С.Г. (2008). *Опанування жанрів журналістики в рамках семінару з театральної критики. Навчальний посібник*. Київ: Факт.
- Григораш, Д.С. (1974). *Журналістика у термінах і виразах. Довідник*. Львів: Видавниче об'єднання «Вища школа». 132 с.
- Єрмакова, Н. (1986). Критик і театр : діалог на користь мистецтву. *Український театр*. 143 (6), с. 3-5.
- Зінкєвич, О., Чекан, Ю. (2007). *Музична критика: теорія та методика. Навчальний посібник*. Чернівці: Книги-Х-XI. 424 с.
- Курышева Т. А. (2007). *Музыкальная журналистика и музыкальная критика. Учеб.пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности «Музыковедение»*. Москва: Владос-Пресс. 8 с.
- Неволов, В. (1988). *Театральный процесс на Украине и критика семидесятих годов* : автореф. дисс. ... канд. искусствоведения : 17.00.01 «Театральное искусство» / Киев. гос. институт театрального искусства им. И.К.Карпенко-Карого. Москва.
- Поляков, А. (1984). Троби критичного цеху. *Український театр*. 130 (5), с. 4-6.
- Попова, М.Ф. (2006). Проблемная статья в современной газетной практике. *Известия УрГУ*. 40, с. 187-204.
- Рущийна сила мистецтва. (1971). *Український театр*. 50 (3), с. 4-6.
- Таршис, Н. А. (2012). *Проблемная статья*. Песочинский Н.С. (Ред.). Семинар по театральной критике. Из опыта педагогов. Коллективная монография – методическое пособие. СПбГАТИ. С. 289-302.
- Театр і критика. (1972). *Український театр*. 55 (2), с. 1.
- Фіалко, В.О. (2006). *Театральна критика. Програма семінару для закладів культури і мистецтв III-IV рівнів акредитації*. Київ. КНУТКиТ імені І.К. Карпенка-Карого.
- Хайченко, Г.А. (Сост.). (1969). *Методические указания к выполнению семинарских работ по театральной критике*. Москва: ГИТИС имени А. В. Луначарского.
- Эльяс, Н.И. (Сост.). (1978). *Методические указания к программе семинара «Театральная критика» для театро-*

ведческих факультетов театральных ВУЗов. Москва. ГИТИС имени А. В. Луначарского.

References

- Baranov, V.I., Bocharov, A.G., Surovcev, YU.I. (1982). *Literaturno-hudozhestvennaya kritika. Ucheb.posobie dlya fak-tov i old-nij zhurnalistiki* [Literary and artistic criticism. Textbook for facts and departments of journalism]. Moscow: «Vysshaya shkola». [in Russian]
- Barboj, YU.M., Ivanova, V.V., Kalmanovskij, E.S., Lapkina, G.A., Marchenko, T.A., Ryabinyanc, N.A., (Ed.). (1986). *Metodicheskie ukazaniya k seminaru «Teatral'naya kritika» dlya teatral'nyh institutov po special'nosti №2217 «Teatrovedenie»* [Methodical instructions for the seminar «Theatrical Criticism» for theatrical institutes in the specialty №2217 «Theatrical Studies»]. Moscow. LGITMiK. [in Russian]
- Vasyliiev, S.H. (2008). *Opanuvannia zhanriv zhurnalistyky v ramkakh seminaru z teatralnoi krytyky. Navchalnyi posibnyk* [Mastering the genres of journalism in a seminar on theater criticism. Tutorial]. Kyiv: Fakt. [in Ukrainian]
- Hryhorash, D.S. (1974). *Zhurnalistyka u terminakh i vyrazakh* [Journalism in terms and expressions]. (Directory). Lviv: Vydavnyche obiednannia «Vyshcha shkola». 132 p. [in Ukrainian]
- Yermakova, N. (1986). Krytyk i teatr : dialoh na koryst mystetstvu [Critic and theater: a dialogue in favor of art]. *Ukrainskyi teatr*. [Ukrainian theater]. 143 (6), p. 3-5. [in Ukrainian]
- Zinkevych, O., Chekan, Yu. (2007). *Muzychna krytyka: teoriia ta metodyka* [Music criticism: theory and methodology]. (Tutorial). Chernivtsi: Knyhy-XXI. 424 p. [in Ukrainian]
- Kuryshveva, T. A. (2007). *Muzykal'naya zhurnalistika i muzykal'naya kritika* [Music journalism and music criticism]. (Textbook for university students studying in the specialty «Musicology»). Moscow: Vlados-Press. 8 p. [in Russian]
- Nevalov, V. (1988). *Teatral'nyj process na Ukraine i kritika semidesyatyh godov* [Theatrical process in Ukraine and criticism of the seventies]. (Extended abstract of candidate's thesis). Kyiv I. K. Karpenko-Karyi institute of theatrical art. Moscow. [in Russian]
- Poliakov, A. (1984). Turboty krytychnoho tsekhu [Worries of the criticism]. *Ukrainskyi teatr*. [Ukrainian theater]. 130 (5), p. 4-6. [in Ukrainian]
- Popova, M.F. (2006). Problemnaya stat'ya v sovremennoj gazetnoj praktike [Problematic article in modern newspaper practice]. *Izvestiya UrGU. [Bulletin of the Ural State University]* №40, p.187-204. [in Russian]
- Rushina syla mystetstva [The driving force of art]. (1971). *Ukrainskyi teatr*. [Ukrainian theater]. 50 (3), p. 4-6. [in Ukrainian]
- Tarshis, N. A. (2012). *Problemnaya stat'ya* [Problem article]. Pesochinskij N.S. (Ed.). Seminar po teatral'noj kritike. Iz opyta pedagogov [Seminar on theater criticism. From the experience of teachers]. (The collective monograph – a methodological manual). SPbGATI. P. 289-302. [in Russian]
- Teatr i krytyka [Theater and criticism] (1972). *Ukrainskyi teatr*. [Ukrainian theater]. 55 (2), p. 1. [in Ukrainian]
- Fialko, V.O. (2006). *Teatralna krytyka* [Theatrical criticism]. (The program of the seminar for cultural and arts institutions of III-IV levels of accreditation) Kyiv. KNUThiT imeni I.K. Karpenka-Karoho. [in Ukrainian]
- Hajchenko, G.A. (Comp.). (1969). *Metodicheskie ukazaniya k vypolneniyu seminarских работ по teatral'noj kritike* [Methodical instructions for seminar work on theater criticism]. Moscow: GITIS. [in Russian]
- El'yash, N.I. (Comp.). (1978). *Metodicheskie ukazaniya k programme seminaru «Teatral'na kritika» dlya teatrovedcheskih fakul'tetov teatral'nyh VUZov* [Methodical instructions to the program of the seminar «Theatrical Criticism» for theatrical faculties of theatrical universities]. Moscow: GITIS. [in Russian]

Viktoriiia Bubnova

Genre features of a problematic article in theatrical criticism of the 1970s and 1980s

Abstract. The article analyzes the genre of theater criticism — a problematic article in the period 1970-80's. The analysis is based on publications in the central professional theater publication — the magazine «Ukrainian Theater». The main authors are identified, the proposed typology: articles in the stream of the political campaign (propaganda), articles-statements, theoretical / historical-theoretical articles, interviews with theater practitioners on a hot topic, polemical (discussion) articles.

Key words: genres of theater criticism, problem article, theater studies, theater criticism, Ukrainian theater.